

Växjö kommun

info@vaxjo.se

2018-12-20

1 (22)

Dnr 405-2018:6556

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Torparskolan i Växjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Torparskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Torparskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. I det ingår att skapa förutsättningar för lärare att samverka.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att utveckla undervisningen så att alla eleverna stimuleras och utmanas oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling.

Trygghet och studiero

Skolan bedriver i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder ett samlat arbete med att skapa studiero

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6556) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande:

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det saknas uppföljning av skolans kunskapsresultat i relation till undervisningens kvalitet och verksamhetens förutsättningar. Rektor leder inte ett strategiskt jämställdhetsarbete och följer inte upp att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Vidare säkerställer inte rektor att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Slutligen visar granskningen att rektor inte leder och organiserar det pedagogiska arbetet på skolan så att lärare ges möjlighet att samverka och det är det som Skolinspektionen bedömer att skolan i första hand bör prioritera.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt det underlag som Skolinspektionen upprättat under besöket.

Rektors uppföljning och analys saknas

Skolinspektionens granskning av Torparskolan visar att rektor inte genomför någon uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat. Det framgår av intervju med elevhälsan, lärare, tillförordnad rektor och områdeschef att rektor inte följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat på grupp- eller skolenivå. Lärare säger i intervju att de följer upp sina elevers kunskapsresultat på individnivå då har klasskonferens en gång per termin, där diskuterar de måluppfyllelse, extra anpassningar och behov i varje klass. Men, säger lärarna vidare, de inte har sett några sammanställningar av något kunskapsresultat.

Det framkommer vidare i granskningen att rektor inte följer upp eller analyserar att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Lärarna berättar i intervjun att de exempelvis gör värdegrundsövningar och samtalar mycket i klassrummet, men de säger i intervjun att de har inte har något gemensamt förhållningssätt eller något nedskrivet och att de troligen gör olika i olika klasser. Lärarna säger att rektor inte har följt upp hur värdegrundsarbetet bedrivs. I intervjun styrker tillförordnad rektor och områdeschefen lärarnas bild. Av insända dokument och intervjuer med lärare och biträdande rektor framgår att de utvecklingsåtgärder som genomförs på skolan har en svag koppling till analys och till skolans faktiska behov. Lärare säger vidare i intervjun

att rektorn inte har följt upp de förutsättningar lärarna getts för att kunna utföra läraruppdraget.

Rektor styr inte det strategiska jämställdhetsarbetet

Granskningen visar vidare att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete på Torparskolan. Det framgår av intervju med lärare och elevhälsa att rektor varken bedriver ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan eller följer upp om undervisningen är jämställd. Av intervju med tillförordnad rektor och områdeschef framkommer det att de ännu inte har någon vetskap om det bedrivs något jämställdhetsarbete på skolan. Lärarna säger vidare att de visserligen dagligen arbetar med jämställdhet, genom samtal med eleverna, men att det saknas övergripande diskussioner på skolan kring exempelvis könsroller. Eleverna säger i intervjun att de inte har pratat om jämställdhet i undervisningen, men att de tycker att flickor och pojkar får lika mycket utrymme under lektionerna.

Rektor ger inte lärarna möjlighet att samverka

Granskningen visar att rektor inte ger lärarna förutsättningar att samverka. Det framgår av intervjuer med elevhälsa, lärare och tillförordnad rektor att det inte finns tillräckligt med forum för samverkan och pedagogisk diskussion.

I intervju med lärare, elevhälsa och tillförordnad rektor framkommer att rektor inte ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna. Till exempel finns det ingen beredskap i att hjälpa och stötta nyanställda eller obehöriga vikarier. Lärare uppger i intervju att det har varit arbetslagets ansvar att se till att en nyanställd får introduktion och stöd. Tillförordnad rektor och områdeschef ger samma bild som lärarna, det saknas en introduktionsmodell för nya lärare. Lärarna säger vidare att de inte har diskuterat fram något gemensamt förhållningssätt i hur de exempelvis skapar studiero eller hur de arbetar med värdegrundsuppdraget, istället har det fått använda sin egen erfarenhet. Lärarna säger att varje lärare i stort sett gör på sitt eget sätt, ändå uppfattar de att de har en viss samsyn.

Det framkommer av intervju med tillförordnad rektor, områdeschef, lärare och elevhälsa att rektor ger svag ledning i hur det pedagogiska arbetet ska bedrivas och att det inte finns något kollegialt lärande på skolan, som är strukturerat. Detta utvecklas nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. I det ingår att skapa förutsättningar för lärare att samverka.

Skolinspektionens granskning visar att Torparskolans rektor inte leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektor skapar inte förutsättningar för lärare att samverka. Det framkommer i intervju med elevhälsa, lärare, områdeschef och tillförordnad rektor att det saknas forum på skolan för samverkan och pedagogisk diskussion. De säger vidare att det inte finns några strukturerade former för kollegialt lärande, förutom arbetslagsträffar, studiedagar och en gemensam fortbildning i lågaffektivt bemötande. Dessa möten har aldrig handlat om exempelvis ämnesutveckling eller bedömning, säger lärare, och de har inte heller haft några diskussioner som syftat till en samsyn på skolan. Lärarna berättar att rektor har kunnat följa upp vad de gjort på arbetslagsmöten genom att ta del av protokoll, men att de inte har fått någon respons.

Tillförordnad rektor och områdeschef säger i intervjun att deras nulägesanalys har visat att det har saknats tillräckligt med tillfällen för personal att samverka och diskutera, de har därför nu infört ett mötesschema, där exempelvis informationsmöten och ämneskonferenser regelbundet schemaläggs. På mötena kommer de till exempel att diskutera studieövergångar och IKT.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor¹. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla undervisningen.²

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn på Torparskolan i första hand ser till att skapa en tydlig organisation där elevers lärande med kunskaps- och

¹ 2 kap. 9 § Skollagen, Skolans författningar 2017, Wolters Kluwer, Stockholm, s.25

² 2 kap. 2.8, Läroplan för grundskolan, Skolans författningar 2017, Wolters Kluwer, Stockholm, s.606

värdegrundsuppdraget är i fokus. Rektor har här ett tydligt ansvar för att sätta upp och kommunicera tydliga mål och förväntningar med fokus på elevers lärande och dessa uppdrag i fokus³. Myndighetens egna granskningar och enkätundersökningar visar betydelsen av att detta sker på skolan och att rektor agerar för att detta arbete ska bli framgångsrikt⁴. För att det kollegiala samarbetet och lärandet ska få effekt på elevers lärande bör bland annat elevers lärande sättas i centrum, samarbetet bör inriktas mot specifika syften (exempelvis aspekter av elevers läsförmåga) och inte ha för generella sådana, och lärarna bör ha möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder (så att undervisningen inte är för ”konserverande”)⁵. Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation⁶.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande:

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3

³ Se exempelvis Robinson, V. M. J. m.fl. (2008) "The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types", *Educational Administration Quarterly*, Vol. 44 (5), s. 659f; Hallinger, P. m.fl. (2011) "Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research", *Journal of Educational Administration*, Vol. 49 (1), s. 128ff, 137; Leithwood, K. m.fl. (2008) "Seven strong claims about successful School leadership", *School leadership & Management*, Vol. 28 (1), s. 29ff.

⁴ Skolinspektionen (2012a) *Rektors ledarskap, med ansvar för den pedagogiska verksamheten*, Rapport 2012:1, Stockholm: Skolinspektionen

⁵ Håkansson & Sundberg 2016, s. 105f, 210ff

⁶ Se till exempel Robinson m.fl. 2008, s. 664; Leithwood m.fl. 2008, s. 29ff; Hallinger m.fl. 2011, s. 128ff, 137.

Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att undervisningen på Torparskolan huvudsakligen är varierad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Det framgår dock att få elever känner till vilka syften de olika arbetsmomenten har. Granskningen visar vidare att eleverna ges få tillfällen att reflektera över sitt lärande och att delta i planering av undervisningen. Slutligen får inte eleverna utmanande uppgifter i undervisningen som stimulerar dem som kommit långt i sin kunskapsutveckling och det är det som Skolinspektionen bedömer att skolan i första hand bör prioritera.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt det underlag som Skolinspektionen upprättat under besöket.

Varierad och strukturerad undervisning, men syftet är otydligt för eleverna

Skolinspektionens granskning av Torparskolan visar att undervisningen överlag är strukturerad och varierad. Det finns ett logiskt flöde av olika moment och aktiviteter och lektionerna innehåller ett aktivt lärarstöd. Denna bild bekräftas av intervjuer och observationer samt av Skolinspektionens skolenkät, som genomfördes i årskurs fem på Torparskolan.

Granskningen visar att lektionerna är strukturerade men saknar en gemensam avslutning eller sammanfattning. Lärarna beskriver i intervjun att de lägger upp en lektion med en inledning, en beskrivning av aktuellt innehåll och till sist en avslutning där de knyter ihop lektionen och ibland låter de eleverna utvärdera. De observerade lektionerna startas med en gemensam genomgång, sedan arbetar eleverna enskilt, i par eller i grupp. Lektionerna innehåller olika arbetssätt, till exempel arbete i lärobok, arbete med konkret material och filmvisning. Flertalet av de observerade lektionerna saknar en gemensam avslutning med en sammanfattning eller utvärdering, de avslutas genom att eleverna plockar ihop sina saker och går ut. Dock finns något exempel på att en lärare berättar vad lektionen innehållit och vad eleverna tränat på och på två

lektioner utvärderas lektionens aktiviteter genom användandet av Exit tickets⁷. Intervjuade lärare och elever håller med om att de observerade lektionerna motsvarar typiska lektioner på skolan.

Granskningen visar att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Elever och lärare säger i intervju att lärare brukar förklara, visa och ge hjälp under lektionerna. Av Skolinspektionens observationer framgår att lärarna cirkulerar i klassrummet och handleder eleverna så att de förstår uppgifter och kommer igång med sitt arbete. Alla lärare ger delinstruktioner under lektionerna och kontrollerar att eleverna har förstått uppgifterna. Observationerna visar vidare att lärarna organiserar undervisningen så att eleverna i huvudsak bibehåller sitt engagemang.

Granskningen visar dock att syftet med lektionerna eller med arbetsmomenten är otydliga för eleverna. I intervjun säger ett fåtal elever att de känner till att lektioner och arbetsmoment har mål och syfte. Eleverna berättar vidare att lärarna brukar ge information om vilka aktiviteter lektionen ska innehålla, men att lärarna inte berättar varför de ska lära sig. Av lärarintervjun framkommer att de försöker vara tydliga med att berätta om både mål och syfte för eleverna. Skolinspektionens observationer bekräftar elevernas bild, det kommuniceras syfte på endast en av de besökta lektionerna.

Eleverna uppmuntras i undervisningen, men är inte delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen

Granskningen visar att det i undervisningen förekommer naturliga inslag som stärker elevernas självförtroende. Skolinspektionen observerar att lärarna går omkring i klassrummet och ger respons på elevernas arbete och prestationer. Några lärare berömmar och uppmuntrar elever i undervisningen. I intervjun med lärarna ges exempel på hur de uppmuntrar elever genom att lyfta ett gott elevarbete inför klassen, ger elever direkt feedback och att de ibland berömmar en elev inför alla. En lärare säger att det inte är bra att ge för mycket beröm heller, utan istället försöka göra det roligt. I elevintervjun berättar några om att de i någon klass arbetar med en

⁷ Exit tickets är en metod för formativ bedömning som används för att stämna av en grups lärande. Det kan vara fråga som eleverna svarar på innan de lämnar lektionen och går ut på rast. Svaret kan ses som lärarens kvitto på hur denne nått fram med sin undervisning.

metod som de kallar "Trappan", där läraren peppar eleven genom att berätta om de olika trappstegen som symboliserar elevens förståelse av en arbetsuppgift. I övrigt har eleverna svårt att ge exempel på hur läraren uppmuntrar dem och någon elev säger att de sällan får uppmuntran.

Under Skolinspektionens observationer förekommer inga tillfällen då eleverna får reflektera över sitt eget lärande. Eleverna ges på så vis inga strategier för att i förlängningen kunna ta ansvar för sitt eget lärande. Några av de observerade lektionerna avslutas med att läraren berättar vad lektionen innehållit och vad eleverna har tränat på. I lärarintervjun ges exempel på att eleverna i en klass får reflektera över sitt eget lärande varje fredag, då de får skriva vad de lyckats med under veckan, i en bok eller en veckologg. Lärarna säger att eleverna också får reflektera över sitt lärande direkt under lektionen, och ibland används metoden med Exit tickets, som alltid innehåller en fråga om elevens lärande. I intervjuer med eleverna framkommer inga exempel på att man får fundera kring, eller med läraren diskutera om hur man lär sig bäst. Endast ett par elever känner till och har använt Exit tickets.

Granskningen visar vidare att eleverna inte ges några systematiska möjligheter för att kunna planera och utvärdera undervisningen tillsammans med läraren. Eleverna berättar i intervjun att det alltid är läraren som planerar undervisningen och att de aldrig har blivit tillfrågade om hur de vill lära sig. Någon elev hänvisar till att det hade hänt en gång då de var yngre och en annan elev berättar om en lektion då de fick ge förslag på aktiviteter. Lärarna bekräftar i stort sett elevernas utsagor och det framkommer i intervjun att de vanligtvis inte låter eleverna vara med och planera och de säger vidare att eleverna inte heller kan påverka innehåll eller arbetssätt. Lärarna uppger i intervjun att de har uppfattningen att det finns en given "grundkurs" som ger eleverna vad de behöver och när den är genomförd kan de få påverka. Lärarna ger exempel på att eleverna har fått säga vad de ville veta om ett ämne och att eleverna kan påverka under pågående lektioner. Lärarna säger vidare att det nog inte alltid är tydligt för eleverna när de faktiskt får påverka.

Utmaningar i undervisningen saknas

Slutligen visar granskningen av Torparskolan att undervisningen gällande innehåll och arbetsuppgifter är lika för alla elever och att undervisningen är anpassad efter en medelnivå, snarare än utifrån den aktuella elevgruppen. Eleverna får få utmanande uppgifter som stimulerar dem som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar i intervjun att de anpassar undervisningen så att den utmanar alla elever, genom att ställa olika krav i samma uppgift och genom att de använder olika läromedel, exempelvis i matematik. Av Skolinspektionens observationer och

elevintervjuerna framkommer dock att då en elev snabbt blir färdig med en uppgift, får eleven antingen gå vidare i läroboken, läsa i sin bänkbok, färglägga en mandala eller rita.

Detta område utvecklas nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att utveckla undervisningen så att alla elever stimuleras och utmanas oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionens granskning visar att Toparskolans undervisning till innehåll och arbetsuppgifter är lika för alla elever och därför inte tillräckligt anpassad för att alla elever ska bli utmanade och stimulerade. Av 3 kap 3 § skollagen framgår det att alla elever och barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål⁸.

I lärarintervjun ges exempel på hur de anpassar undervisningen så att den utmanar alla elever, exempelvis genom att ställa olika krav i samma uppgift och använda olika läromedel. Lärarna berättar vidare att om en elev snabbt blir färdig med en uppgift eller redan kan den, så finns det exempelvis extra material i matematik med kluriga uppgifter såsom tankenötter. I intervjun säger tillförordnad rektor att lärarna arbetar på olika sätt, att de anpassar efter elevernas olika behov. Elever berättar vidare att de alltid först måste göra klart en gemensam uppgift, trots att de redan behärskar momentet eller arbetsuppgiften, innan de kan få en mer utmanande uppgift. Skolinspektionens observationer styrker elevernas uppfattning, under flertalet lektioner arbetar alla elever med samma uppgift och samma innehåll med ett arbetssätt valt av läraren. Observationer visar vidare att om en elev snabbt blir färdig med en uppgift, då får eleven arbeta med en att läsa i bänkbok eller färglägga en mandala. Då Skolinspektionen återger under lärarintervjun vad elever sagt om att de alltid måste göra enklare uppgifter klara, innan de får uppgifter som är mera utmanande, säger lärarna att det stämmer. En lärare säger att hen vill se att eleven

⁸ 3 kap 3 § Skollagen, Skolans författningar 2017, Wolters Kluwer, Stockholm, s.34

verkligen kan, och hen har uppfattningen att det måste finnas en summativ bedömning innan eleven kan gå vidare. Tillförordad rektor säger i intervjun att han saknar insyn i hur lektionerna genomförs.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn och huvudmannen att prioritera arbetet med att ge lärarna kompetensutveckling och stöd för att kunna ge eleverna stimulans och utmaning i undervisningen. Lärarens uppgift är att ta fasta på elevernas erfarenheter, intressen och föreställningar och utmana dessa med hjälp av intresseväckande frågeställningar och uppgifter. Rent konkret handlar det om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan för elever, att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande⁹. Skolinspektionens ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en medelnivå, lika för alla elever. För elever som är extra intresserade och nyfikna kan det innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de tenderar att få göra mer av samma – skriva mer än de andra i en uppgift eller arbeta med något helt annat när de väntar in att övriga elever i klassen ska bli färdiga.¹⁰ Forskning visar att eleverna bör utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Detta ställer krav på såväl tankemässiga utmaningar som på lärarstöd under lektionstid. Lärande ska ske så att det utmanar alla elever oavsett vilken nivå de befinner sig på. Om utmaningarna blir för få sker inget lärande och eleverna tappar ofta intresse och motivation. Om kraven istället blir för höga och stödet för begränsat riskerar eleverna att bli frustrerade och ge upp.¹¹

⁹ Skolinspektionen (2016a) Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s 6

¹⁰ Skolinspektionen (2017) Undervisning i NO-ämnena: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s. 5.

¹¹ Skolinspektionen 2016, s 6f.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande:

Skolan bedriver i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa studiero och trygghet, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det finns ett arbete för att skapa trygghet på Torparskolan och att utbildningen överlag präglas av trygghet och studiero. Det saknas dock ett medvetet och samlat arbete för att skapa och bibehålla studiero.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till dendokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt det underlag som Skolinspektionen upprättat under besöket.

Ett samlat arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett arbete för att skapa trygghet på skolan. Det framkommer av Skolinspektionens observationer, av Skolinspektionens Skolenkät samt i intervjuer med samtliga grupper, att tryggheten på skolan är god. Enligt skolenkäten är medelvärde för elevernas uppfattning om tryggheten 8,8 vilket kan jämföras med samtliga medverkande skolors värde på 8,2.

Av intervjuer med lärare, elevhälsa, tillförordnad rektor och elever framkommer att det görs insatser för att kartlägga tryggheten på skolan, till exempel genomförs enkäter regelbundet, där trivsel, trygghet och arbetsro tas upp. Lärarna berättar i intervjun att enkäten sammanställs inför klasskonferenser och det genomförs åtgärdande insatser när man ser att det behövs. Lärarna säger vidare att skolan arbetar löpande med trygghet, exempelvis genom att ibland låta eleverna vara i åldersblandade grupper och att det är många vuxna ute på rasterna eller i omklädningsrummen. Lärare säger att trygghetsskapandet hänger ihop med studiero,

det som görs för en bättre studiero ger också trygghet. På Skolinspektionens fråga om det finns ett gemensamt förhållningssätt kring att skapa trygghet, svarar lärarna att det "bara har suttit i väggarna" och att det inte finns något uttalat eller nedskrivet. Elevhälsoteamet säger att tryggheten vidmakthålls genom att "alla barn är allas" och att det finns många vuxna på skolan. I intervju med elevhälsoteamet lyfts de gemensamma värdegrundsveckorna, de så kallade SAMS-veckorna som viktiga för skolans trygghet, då man arbetar i åldersblandade grupper. Representanter för elevhälsoteamet uppger samtidigt att tryggheten bara följt med från den tid då skolan var liten och alla kände varandra. Tillförordnad rektor och områdeschef ger samma bild som lärarna och elevhälsoteamet, att skolan är trygg och de säger att det framgår av skolans trivselenkät. De säger sig dock inte känna till om finns något samlat arbete på skolan för att bibehålla tryggheten.

Ett samlat och medvetet arbete med att skapa studiero saknas

Granskningen visar att det inte finns ett samlat arbete med att skapa studiero. Av Skolinspektionens observationer och i intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och tillförordnad rektor framkommer att det mestadels är god studiero på skolan. Det framkommer i elev- och lärarintervjuerna att lärarna vidtar åtgärder för att skapa en lugn miljö som ger effekt, vilket också styrks av Skolinspektionernas observationer. Dock är det i hög grad personbundet hur åtgärderna genomförs och det finns inget gemensamt förhållningssätt kring att skapa och upprätthålla studiero. Detta utvecklas nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder ett samlat arbete med att skapa studiero

Det framgår av intervjuer med samtliga grupper att studieron på Torparskolan mestadels är god. Dock saknas ett samlat och medvetet arbete med att skapa och bibehålla studiero. I Skollagen 5 kap 3 § framgår det att utbildningen ska utformas på

ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero¹².

Lärarna uppger i intervjun att de arbetar för att lektionerna ska vara strukturerade och för att eleverna ska veta vad som gäller i klassen. Lärarna säger i intervjun att de troligtvis jobbar ganska lika för att skapa studiero, trots att de inte har diskuterat hur de gör. De berättar att de har tydliga regler och rutiner i klassrummen, exempelvis klass- och ordningsregler och de säger vidare att de arbetar mycket med att skapa rutiner vilket är extra viktigt i början med ny klass. De säger att det är viktigt att eleverna vet vad som ska hända, det skapar studiero och lärarna ger exempel på att de i någon klass har en klocka som räknar ner tiden för att tydliggöra för eleverna hur lång tid de ska arbeta med en uppgift. Vidare framkommer det i lärarintervjun att det saknas rutiner för att ge nya lärare eller vikarier verktyg för att arbeta med studiero.

I elevintervjuerna framgår att studieron i stort upplevs som god, det kan emellertid variera mellan lärare och det förekommer att elever stör och pratar högt. Eleverna ger exempel på vad lärare gör för att ha studiero på lektionerna, att ha lugn musik i bakgrunden, i några klassrum finns en bild av ett trafikljus i klassrummet som visar hur högt man får prata. Det brukar bli lugnt när läraren säger till, ibland får man jobba i studiehallen eller byta plats. Elevers uppfattning gällande studieron belyses av resultatet i Skolinspektionens Skolenkät, där medelvärdet av elevernas uppfattning av studiero är 6,5, vilket kan jämföras med samtliga skolenheters värde som är 6,2.

I intervju med tillförordnad rektor framgår att det inte finns någon systematik i arbetet med att skapa studiero, men att det finns goda förutsättningar för att studieron ska vara god, med tanke på att det bland annat finns många små rum att använda. Rektor nämner också att skolan arbetat med skolans ledstjärnor, dock är det arbetet inte utvärderat.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerade forum för lärarna att

¹² 5 kap 3 § skollagen; Skolans författningar 2017, Stockholm: Wolters Kluwer, s.44

diskutera och komma överens om gemensamma strategier¹³. Lärarnas förebyggande arbete kan genomföras på olika sätt. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet och se till att eleverna ägnar sig åt skolarbetet under lektionerna. I detta kan ingå konkreta saker som att ta ansvar för hur eleverna är placerade i klassrummet eller hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, vara en god förebild och genom att uppmärksamma det önskvärda beteendet hos eleverna¹⁴.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektor tillsammans med lärare och elevhälsa leder ett samlat och medvetet arbete med att bibehålla och skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande:

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektor inte leder skolans arbete med bedömning och betygssättning. Rektor har inte analyserat resultaten på de nationella ämnesproven i relation till omdömen eller diskuterat eventuella avvikelser med enskilda lärare. Granskningen visar vidare att rektor inte ger förutsättningar till lärarna så att de kan kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

¹³ Skolinspektionen (2014) Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen

¹⁴ Skolverket (2011b) Utvärdering av metoder mot mobbning. Rapport 353, Stockholm: Fritzes, s.204 ff

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt det underlag som Skolinspektionen upprättat under besöket.

Granskningen visar att rektor inte analyserar skillnader i omdömen mellan olika ämnen och årskurser, vilket framgår i intervju med lärare. De uppger vidare att det inte heller genomförts någon analys av resultat på nationella ämnesprov. De lärare som har genomfört nationella prov säger sig ha efterfrågat hos rektor tillfällen för diskussion och analys, men det har inte blivit av. I intervju med elevhälsan framgår att de inte heller har varit involverade i analys av de nationella provens resultat men att de har tittat på resultaten på klasskonferenser.

Granskningen visar vidare att det saknas metoder för att säkerställa att lärare gör likvärdiga bedömningar och att lärare får förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Rektor ser inte till att det finns ett fungerande system på skolan för att diskutera och analysera skillnader i omdömen och betyg mellan lärare och olika årskurser. I intervju med lärare framkommer att det på Torparskolan finns lärare som använder sig av olika metoder för att säkerställa likvärdiga bedömningar. Detta utvecklas nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning.

Skolinspektionens granskning visar att rektor inte ger förutsättningar för att lärarna regelbundet ska kunna samverka med varandra kring bedömningar. Av intervjuerna framgår att lärarna använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina omdömen, till exempel Skolverkets bedömningsportal och andra bedömningsverktyg.

Lärarna säger i intervjun att de inte har haft möjlighet att samtala gemensamt om bedömning eller om likvärdighet. Lärarna berättar att de inte har tid till sambedömning och uppger vidare att de saknar ledning i arbetet med bedömning. De säger vidare att de på eget initiativ diskuterar bedömning, omdömen och likvärdighet i bedömning, men att det inte finns något uttalat från rektor om att så ska ske. Det framkommer vidare i lärarintervjun att det inte har gjorts någon sambedömning av de nationella proven. Lärarna säger att de inte har kunnat använda kommunens

digitala plattform för bedömning, då den inte fungerat och de har inte fått den utbildning kring plattformen som de skulle ha fått. Lärarna är ensamma i bedömningsarbetet och när de nationella proven ska göras i vår, vill de ha tid till sambedömning, säger de avslutningsvis.

Eftersom Torparskolan tidigare inte haft årskurs sex, har inga betyg getts. Under innevarande läsår har skolan en klass sex och kommer därför för första gången att ge betyg. På Skolinspektionens fråga om lärarna uppfattar att det finns någon beredskap inför betygssättningen av skolans första årskurs sex, svarar lärarna att det inte finns, att det enbart finns inlagt i arbetslagets grovplanering. I intervjun med tillförordnad rektor och områdeschef berättar de att från och med innevarande hösttermin har lärarna strukturerade möten där exempelvis formativ bedömning kommer att ingå som innehåll. De säger också att ämneskonferenser ska genomföras som behandlar samsyn kring bedömning och innehåller samtal om kunskapskrav. De säger vidare att de kommer att arbeta med likvärdigheten.

Bedömning och betygssättning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. När det är dags för betyg analyserar och värderar lärare hur relevant och rättvisande bild olika underlag ger elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Här är det viktigt att lärarna ges förutsättningar för att kvalitetssäkra sin betygssättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra¹⁵.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisande och likvärdiga betyg¹⁶. Lärares samsyn har stor betydelse för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Samsyn kring betygssättning är en förutsättning för att skolan ska kunna ge eleverna enhetlig information om betyg och betygssättning¹⁷. Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt

¹⁵ Skolverket (2016) Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Fritzes

¹⁶ Skolverket (2018) Allmänna råd med kommentarer Betyg och betygssättning, s. 15

¹⁷ Skolverket (2018) Allmänna råd med kommentarer Betyg och betygssättning, s 21

kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer¹⁸.

Skolinspektionen rekommenderar rektor att skapa tillfällen för lärare att diskutera bedömning, omdömen och betyg för att säkerställa att lärare gör likvärdiga bedömningar och ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef
Signerat av: Cecilia Kjellman

X Iréne Arvidsson

Föredragande
Signerat av: Irene Arvidsson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Jenny Fahlman, Anna Mellgren och Andrés Brink Pinto medverkat.

¹⁸ Skolverket (2018) Allmänna råd med kommentarer Betyg och betygssättning, s.22-23

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med tillförordnad rektor och områdeschef
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1:

I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2:

I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3:

I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4:

I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 4 september 2018 och den 5 september 2018. Besöket genomfördes av Iréne Arvidsson, Jenny Fahlman och Anna Mellgren.

Torparskolan ligger utanför Växjö och har cirka 220 elever från förskoleklass till årskurs sex. Torparskolans ledning består av, vid Skolinspektionens besök, en tillförordnad rektor. Den tidigare rektorn slutade i slutet av augusti. Vid intervjun med tillförordnad rektor deltog även områdeschef.